

BURGERBALANS GULPEN-WITTEM 2026

*Hoe gezond zijn de
financiën van onze gemeente?*

Een onafhankelijke financiële
publieks verantwoording
voor gemeenteraad en bestuur.

Aparte inwonersversie
beschikbaar via
www.burgeralliantie.nl

*Onze gemeente,
onze toekomst!*

**BURGER ALLIANTIE
GULPEN-WITTEM**

Voorzieningen
voor iedereen

Verantwoord
met gemeenschapsgeld

Inzicht in cijfers,
zicht op de toekomst

Samen werken aan
een sterke gemeente

Samenstellers

BAGW-werkgroep Financiën
Burger Alliantie Gulpen-Wittem (BAGW)

26 juni 2026

Inhoudsopgave

Voorwoord	pag. 5
Leeswijzer	pag. 5
Hoofdstuk 1 – Bestuurlijke samenvatting	pag. 7
• Samenvatting in één oogopslag • Financieel dashboard • De belangrijkste bevindingen • Financieel Huis Gulpen-Witterm • Wat gaat goed? • Wat vraagt aandacht? • Vijf vragen richting 2030 • Centrale conclusie	
Hoofdstuk 2 – Ontwikkeling van schuld, vreemd vermogen en financiële kengetallen (2018–2029)	pag. 10
2.1 Inleiding 2.2 Langlopende schuld 2.3 Totaal vreemd vermogen 2.4 Schuld per inwoner 2.5 Netto schuldquote 2.6 Solvabiliteit 2.7 Weerstandsvermogen 2.8 Belastingcapaciteit 2.9 Samenvattende beoordeling	
Hoofdstuk 3 – Liquiditeit, kasstromen en analyse van de extra lening van € 5 miljoen	pag. 17
3.1 Inleiding 3.2 Wat is liquiditeit? 3.3 Exploitatie versus kasstromen 3.4 Ontwikkeling van de financieringsbehoefte 3.5 De aanvullende lening van € 5 miljoen 3.6 Voorlopige hypothese 3.7 Kasstromenmodel 3.8 Signalen van toenemende liquiditeitsdruk 3.9 Onderzoeksvragen voor de raadswerkgroep Financiën - Tussenconclusie	
Hoofdstuk 4 – Rentelasten, aflossingen en structurele financiële ruimte	pag. 21
4.1 Inleiding 4.2 Ontwikkeling rentelasten	

- 4.3 Aflossingen
- 4.4 Structurele versus incidentele ruimte
- 4.5 De structurele druk neemt toe
- 4.6 Wat blijft over voor nieuw beleid?
- 4.7 Belastingcapaciteit
- 4.8 Rentelasten en generaties
- 4.9 Scenarioanalyse
- 4.10 Financiële drukmeter
- Tussenconclusie

Hoofdstuk 5 – Investerings, kredieten en onderuitputting pag. 26

- 5.1 Inleiding
- 5.2 Investerings zijn toekomstige verplichtingen
- 5.3 Belangrijkste investeringsvelden
- 5.4 Het investeringsproces
- 5.5 Onderuitputting
- 5.6 Effect op de jaarrekening
- 5.7 Mogelijke onderuitputting per programma
- 5.8 Kredieten versus realisatie
- 5.10 Verborgen investeringsdruk
- 5.11 Achter de cijfers: waarom een positief jaarresultaat niet automatisch een gezonde financiële positie betekent
- 5.11.1 Een positief resultaat is niet hetzelfde als een gezonde financiële positie
- 5.11.2 Waarom de schuld lager uitvalt dan begroot 5.
- 5.11.3 De werkelijke ontwikkeling van de schuld
- 5.11.4 Waarom dit voor inwoners belangrijk is
- 5.11 Investeringsdruk 2026–2035
- 5.12 Relatie met schuldgroei
- 5.13 Financiële betekenis van onderuitputting
- 5.14 Beoordeling
- Tussenconclusie

Hoofdstuk 6 – Verbonden partijen, risico's en financiële kwetsbaarheid pag. 35

- 6.1 Inleiding
- 6.2 Waarom verbonden partijen belangrijk zijn
- 6.3 Belangrijkste verbonden partijen
- 6.4 Financiële invloed
- 6.5 Risicoanalyse
- 6.6 Externe risico's
- 6.7 Integrale risicomatrix
- 6.8 Weerstandsvermogen in perspectief
- 6.9 Kwetsbaarheid van de gemeente
- 6.10 Het financiële ecosysteem
- Tussenconclusie

Hoofdstuk 7 – De groei van de gemeentelijke organisatie (2018–2026)

pag. 41

- 7.1 Een organisatie in ontwikkeling
- 7.2 De samenhang is belangrijker dan één cijfer
- 7.3 Uitvoeringskracht versus betaalbaarheid
- Conclusie

Hoofdstuk 8 – Scenario's 2026–2035 en de structurele houdbaarheid van Gulpen-Wittem

pag. 43

- 8.1 Inleiding
- 8.2 Uitgangssituatie 2026
- 8.3 Scenario Groen
- 8.4 Scenario Oranje
- 8.5 Scenario Rood
- 8.6 Vergelijking van de scenario's
- 8.7 Structurele houdbaarheid
- 8.8 Financieel Huis richting 2035
- 8.9 Wanneer ontstaat een kantelpunt?
- Hoofdconclusie

Hoofdstuk 9 – Uitvoering amendement november 2025, kwaliteit van de informatievoorziening en eindconclusies

pag. 49

- 9.1 Inleiding
- 9.2 Wat vroeg de raad?
- 9.3 Wat is zichtbaar gerealiseerd?
- 9.4 Wat ontbreekt nog?
- 9.5 Informatievoorziening
- 9.6 Financiële bestuursstijl
- 9.7 Mogelijke keerzijde
- 9.8 Gezonde voorzichtigheid of financiële tunnelvisie?
- 9.9 Integrale beoordeling
- 9.10 Hoofdconclusies Burgerbalans 2026
- 9.11 Aanbevelingen aan de gemeenteraad
- 9.12 Aanbevelingen aan inwoners van Gulpen-Wittem
- 9.13 Eindconclusie Burgerbalans Gulpen-Wittem 2026

Epiloog

pag. 53

Verantwoording

pag. 54

- Hoe is deze Burgerbalans samengesteld?
- Werkwijze
- Gebruikte bronnen
- Zorgvuldigheid
- Onafhankelijkheid

Colofon

pag. 55

Voorwoord

De Burgerbalans Gulpen-Wittem 2026 is opgesteld vanuit één eenvoudige gedachte:

Inwoners en raadsleden hebben niet alleen recht op informatie over het afgelopen jaar, maar ook op inzicht in de financiële ontwikkeling van hun gemeente op langere termijn.

Deze Burgerbalans wil geen tegenbegroting zijn, maar een onafhankelijk hulpmiddel om de financiële positie van Gulpen-Wittem integraal te begrijpen.

Centraal staat niet de vraag:

Was 2025 een goed jaar, maar: Hoe ontwikkelt de financiële positie van Gulpen-Wittem zich richting 2030 en 2035?

Leeswijzer

Gemeenschapsgeld is van ons allemaal. Daarom vinden wij dat iedere inwoner recht heeft op begrijpelijke informatie over de financiële keuzes die de toekomst van onze gemeente bepalen. Deze Burgerbalans helpt u daarbij. Zij vertaalt de officiële begrotingen, jaarstukken en andere openbare documenten naar een samenhangend en toegankelijk overzicht.

Deze uitgave is opgebouwd van **feit naar duiding**. We beginnen met de belangrijkste conclusies en werken daarna stap voor stap toe naar de onderliggende analyses, de risico's en de toekomst.

- **Hoofdstuk 1** biedt een bestuurlijke samenvatting. Hier leest u in korte tijd de belangrijkste conclusies, het financiële dashboard en de belangrijkste aandachtspunten.
- **Hoofdstukken 2 tot en met 6** vormen de financiële kern van deze Burgerbalans. Achtereenvolgens komen de ontwikkeling van de schuld, de financiële kengetallen, de liquiditeitspositie, de rentelasten, de investeringen, de onderuitputting en de risico's van verbonden partijen aan bod. Samen geven deze hoofdstukken inzicht in de werkelijke financiële positie van de gemeente.
- **Hoofdstuk 7** gaat in op de ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de groei van de formatie en de personeelskosten, maar vooral naar de vraag of deze ontwikkeling op langere termijn financieel houdbaar is.
- **Hoofdstuk 8** kijkt vooruit. Aan de hand van drie toekomstscenario's wordt verkend hoe de financiële positie van Gulpen-Wittem zich richting 2035 kan ontwikkelen en welke keuzes daarbij van belang zijn.
- **Hoofdstuk 9** beoordeelt in hoeverre uitvoering is gegeven aan het amendement van de gemeenteraad uit november 2025. Daarnaast bevat dit hoofdstuk de integrale eindconclusies en aanbevelingen voor gemeenteraad, college én inwoners.

Tot slot vindt u een **epiloog**, een **verantwoording van de gebruikte werkwijze en bronnen** en het colofon.

U hoeft deze Burgerbalans niet van begin tot eind te lezen. Wilt u snel weten hoe de gemeente er financieel voor staat, begin dan met **hoofdstuk 1**. Wilt u de achterliggende analyses en

onderbouwing bekijken, lees dan de daaropvolgende hoofdstukken. De infographics, tabellen en samenvattingen maken het mogelijk om de belangrijkste ontwikkelingen in één oogopslag te begrijpen.

Deze Burgerbalans pretendeert niet het laatste woord te hebben over de gemeentefinanciën. Zij wil vooral bijdragen aan een open, transparant en feitelijk gesprek over de toekomst van Gulpen-Wittem. Want goede financiële keuzes van vandaag bepalen de leefbaarheid van onze gemeente voor de generaties van morgen.

Gemeenschapsgeld

is van ons allemaal.

Daarom heeft
iedere inwoner
recht op

begrijpelijke informatie
over de financiële
keuzes die
de toekomst
van onze gemeente
bepalen.

GEMEENSCHAPSGELD
is van ons allemaal.

TOEKOMST
Samen maken we
onze gemeente
sterker.

INZICHT
Begrijpelijke informatie
zorgt voor inzicht en
vertrouwen.

KEUZES
Elke financiële keuze
heeft invloed op
onze leefomgeving.

OPEN & DUIDELIJK
Duidelijke informatie
maakt betere keuzes
mogelijk.

SAMEN VERDER
Voor een leefbare,
sociale en toekomst-
bestendige gemeente.

Samen begrijpen we de cijfers. Samen bouwen we aan de toekomst van Gulpen-Wittem.

BURGERBALANS GULPEN-WITTEM 2026

Hoofdstuk 1 – Bestuurlijke samenvatting

Samenvatting in één oogopslag

Algemene conclusie

De gemeente Gulpen-Witterm bevindt zich anno 2026 niet in acute financiële problemen. Er zijn, weliswaar bescheiden, reserves. Er is een beperkt weerstandsvermogen en er zijn geen directe signalen van preventief toezicht. Wel ligt de gemeente Gulpen-Witterm bij de Provincie wat haar financiële huishouding betreft onder het vergrootglas.¹ Zij spreekt in haar schrijven van 18 december 2025 haar zorgen uit over onvoldoende indexering van meerjarenramingen, vraagt om kritisch te kijken naar het investeringsbeleid en merkt op dat rentelasten te laag begroot zijn. Meest in het oog springend is de opmerking van de Provincie dat de kernwaarden van de gemeente Gulpen-Witterm allemaal in de categorie meest risicovol vallen en dat de begroting wat betreft het meerjarenperspectief niet structureel in evenwicht is.

Anders gezegd, er zijn duidelijke ontwikkelingen zichtbaar die aandacht vragen.

Financieel dashboard

Onderdeel	Beoordeling
Algemene reserve	●
Weerstandsvermogen	●
Exploitatie 2025	●
Solvabiliteit	●
Liquiditeit	●
Rentelasten	●
Netto schuldquote	●
Onderuitputting investeringen	●
Toekomstige investeringsdruk	●
Schuldontwikkeling	●

¹ Zie schrijven Provincie van 18 december 2025. Kenmerk DOC-0-827613

De belangrijkste bevindingen

1. De schuld stijgt sneller dan voorheen

De langlopende schuld ontwikkelde zich ongeveer als volgt:

Jaar	Schuld
2018	€29 mln
2020	€33 mln
2022	€37 mln
2024	€43 mln
2025	€54 mln
2026	€59 mln

Opvallend is dat de schuld tussen 2024 en 2026 sterker toenam dan in de zes jaren daarvoor.

Dat betekent niet automatisch dat de gemeente financieel ongezond is, maar wel dat de financieringslasten structureel toenemen.

2. Positieve jaarresultaten vertellen niet het hele verhaal

Positieve rekeningresultaten betekenen niet automatisch dat de financiële positie sterker wordt.

Positieve resultaten kunnen namelijk mede ontstaan door uitgestelde investeringen of doorgeschoven kredieten. Ook de toepassing van voorzichtige ramingen en incidentele meevallers zijn daar van invloed op.

Daarom moet steeds gekeken worden naar schuld, liquiditeit (direct beschikbaar geld), kasstromen (hoeveel beschikbaar geld blijft er over) en toekomstige verplichtingen.

3. De rentelasten lopen op

De jaarlijkse rentelasten stijgen naar verwachting van ongeveer €0,8 miljoen in 2022 naar circa €2 miljoen in 2029.

Dat betekent dat steeds meer middelen vastliggen en niet meer beschikbaar zijn voor voorzieningen, leefbaarheid, onderhoud en nieuw beleid.

4. Grote investeringsopgaven liggen nog voor ons

De komende jaren vragen waarschijnlijk aanzienlijke investeringen in:

- Sportvoorzieningen
- Maatschappelijk vastgoed
- Wegen
- Riolering
- Openbare ruimte
- Verduurzaming
- ICT

De totale omvang van deze toekomstige opgaven is nog niet integraal zichtbaar, maar verdient wel aandacht.

5. De structurele ruimte wordt kleiner

Door stijgende rentelasten, oplopende schulden, vergrijzing, kosten sociaal domein en verbonden partijen neemt de vrije beleidsruimte naar verwachting af.

Financieel Huis Gulpen-Wittem

Fundament

- Algemene reserve.
- Weerstandsvermogen.

Het fundament is momenteel redelijk stevig.

Dragende muren

- Exploitatie.
- Liquiditeit.
- Structurele ruimte.

Deze muren staan onder toenemende druk.

Dak

- Investerings.
- Onderhoud.
- Vervangingsopgaven.

Hier liggen de grootste toekomstige uitdagingen.

Weersinvloeden

- Vergrijzing.
- Jeugdzorg.
- Inflatie.
- Rijksbeleid.
- Verbonden partijen.
- Renteontwikkeling.

Deze factoren zijn slechts beperkt beïnvloedbaar.

Wat gaat goed?

- ✓ De gemeente beschikt nog over reserves.
- ✓ Het weerstandsvermogen is naar omstandigheden voldoende.
- ✓ Er zijn geen acute financiële problemen.
- ✓ De exploitatie is beheersbaar.
- ✓ Er is nog bestuurlijke handelingsruimte.

Wat vraagt aandacht?

- De stijgende schuld.
- Toenemende rentelasten.
- Liquiditeitsontwikkeling.
- Grote toekomstige investeringen.
- Mogelijke structurele onderuitputting.
- Afnemende beleidsruimte.

Vijf vragen richting 2030

1. Waarom stijgt de schuld sinds 2024 zo sterk?
2. Waarom was in 2026 een aanvullende lening van €5 miljoen nodig?
3. Hoe groot is de onderuitputting van investeringskredieten?
4. Welke toekomstige investeringen zijn nog onvoldoende zichtbaar?
5. Hoeveel financiële ruimte blijft uiteindelijk beschikbaar voor inwoners en voorzieningen?

Centrale conclusie

De financiële positie van Gulpen-Wittem is anno 2026 nog beheersbaar, maar de combinatie van oplopende schuld, stijgende rentelasten, grote investeringsopgaven, vergrijzing en afnemende structurele ruimte maakt dat de periode 2027-2035 waarschijnlijk bepalend wordt voor de toekomstige financiële gezondheid van de gemeente.

Daarom zou de discussie niet uitsluitend moeten gaan over: Hoe was het resultaat over 2025, maar veel meer over de vraag: **Is de financiële ontwikkeling van Gulpen-Wittem richting 2030 en 2035 duurzaam?**

Hoofdstuk 2 – Ontwikkeling van schuld, vreemd vermogen en financiële kengetallen 2018-2029

2.1 Inleiding

De financiële positie van een gemeente wordt niet uitsluitend bepaald door het saldo van de jaarrekening. Minstens zo belangrijk zijn:

- de ontwikkeling van de schuld;
- de omvang van het vreemd vermogen;
- de verhouding tussen schuld en inkomsten;
- de ontwikkeling van het eigen vermogen;
- de financiële kengetallen die landelijk worden gebruikt.

Dit hoofdstuk beschrijft de ontwikkeling van deze grootheden over de periode 2018-2029.

Bronnen:

- Jaarrekeningen Gulpen-Wittern;
- Jaarstukken 2025;
- Staat van langlopende schulden;
- BDO Benchmark Nederlandse gemeenten;
- Waarstaatjegemeente.nl;
- CBS bevolkingscijfers.

2.2 Langlopende schuld

De langlopende schuld betreft de leningen waarvoor rente wordt betaald en die over meerdere jaren worden afgelost.

Ontwikkeling 2018-2029

Jaar	Langlopende schuld
2018	€29 mln
2019	€31 mln
2020	€33 mln
2021	€35 mln
2022	€37 mln
2023	€40 mln
2024	€43 mln
2025	€54 mln
2026	€59 mln
2027*	€62 mln
2028*	€65 mln
2029*	€68 mln

*Indicatieve doorrekening.

Analyse

Tussen 2018 en 2024 nam de schuld met €14 miljoen toe.

Tussen 2024 en 2026 nam de schuld met €16 miljoen toe.

De groei van de schuld versnelt daarmee.

Beoordeling: ● aandacht.

De stijging is op zichzelf niet ongebruikelijk wanneer daar investeringen tegenover staan. Wel vraagt de versnelling om nadere analyse.

2.3 Totaal vreemd vermogen

Het totale vreemde vermogen omvat meer dan alleen leningen.

Hieronder vallen tevens:

- kortlopende schulden;
- crediteuren;
- vooruit ontvangen bedragen;
- overlopende passiva.

Ontwikkeling

Jaar	Totaal vreemd vermogen
2022	€44 mln
2023	€47 mln
2024	€51 mln
2025	€61 mln
2026*	€66 mln

*Indicatief.

Toelichting

Hiermee wordt verklaard waarom in discussies zowel bedragen van ongeveer €43 miljoen als €51 miljoen circuleren.

Beide bedragen zijn juist:

- €43 miljoen betreft de langlopende leningen;
- €51 miljoen betreft het totale vreemde vermogen.

2.4 Schuld per inwoner

Om gemeenten onderling te vergelijken wordt vaak gekeken naar de schuld per inwoner.

Uitgaande van circa 14.000 inwoners ontstaat het volgende beeld.

Jaar	Schuld per inwoner in Gulpen-Wittem
2018	€2.070
2020	€2.360
2022	€2.640
2024	€3.070
2025	€3.860
2026	€4.220
2029*	€4.850

Vergelijking

Gemeente	Schuld per inwoner
Nederland gemiddeld	€1.900
Limburg gemiddeld	€2.300
Eijsden-Margraten	€1.700
Vaals	€2.300
Simpelveld	€2.500
Valkenburg a/d Geul	€3.200
Gulpen-Wittem 2026	€4.220

Conclusie

De schuld per inwoner ligt in Gulpen-Wittem aanzienlijk boven het landelijke gemiddelde. Dit hoeft niet automatisch problematisch te zijn, maar beperkt wel de toekomstige financiële ruimte.

2.5 Netto schuldquote

De netto schuldquote is één van de belangrijkste financiële kengetallen.

Deze geeft aan hoe zwaar de schuld drukt ten opzichte van de jaarlijkse inkomsten.

Normering BDO

Schuldquote	Beoordeling
<90%	gezond
90-130%	aandacht
>130%	risicovol

Gulpen-Wittem

Jaar	Netto schuldquote
2022	95%
2023	100%
2024	105%
2025	110%

Analyse

De netto schuldquote beweegt zich in de aandachtszone.

Hoewel geen sprake is van een acute probleemsituatie, is de trend stijgend.

Beoordeling: ● aandacht.

2.6 Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan welk deel van het vermogen uit eigen middelen is gefinancierd.

Ontwikkeling

Jaar	Solvabiliteit
2022	35%
2023	34%
2024	33%
2025	31%

Normering

Percentage	Oordeel
>50%	sterk
20-50%	redelijk
<20%	kwetsbaar

Analyse

De solvabiliteit bevindt zich in de middenzone, maar laat een dalende trend zien.

Beoordeling: ● redelijk.

2.7 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre financiële risico's kunnen worden opgevangen.

Ontwikkeling

Uit de jaarstukken blijkt dat het weerstandsvermogen als voldoende wordt beoordeeld.

Positief

- ✓ Algemene reserve aanwezig.
- ✓ Geen signalen van preventief toezicht.
- ✓ Voldoende weerstandscapaciteit.

Kanttekening

Reserves vormen geen structurele inkomstenbron. Ze kunnen incidentele tegenvallers opvangen, maar lossen structureel oplopende lasten niet op.

Beoordeling: ● voldoende.

2.8 Belastingcapaciteit

Volgens de BDO-systematiek bevindt de belastingcapaciteit van Gulpen-Wittem zich boven het landelijk gemiddelde.

Dit betekent dat:

- de OZB relatief hoog ligt;
- de ruimte voor verdere belastingverhogingen beperkt is;
- toekomstige tekorten niet onbeperkt via lastenverzwaring kunnen worden opgelost.

Beoordeling: ● aandacht.

2.9 Samenvattende beoordeling

Kengetal	Oordeel
Algemene reserve	●
Weerstandsvermogen	●
Solvabiliteit	●
Belastingcapaciteit	●
Netto schuldquote	●
Schuld per inwoner	●
Ontwikkeling schuld	●

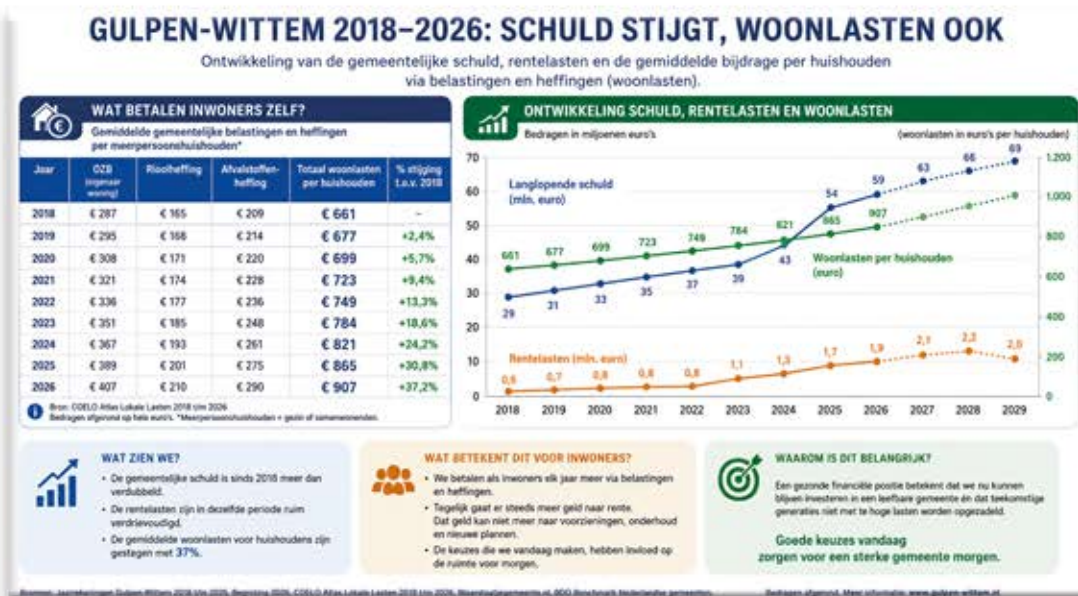
Tussenconclusie hoofdstuk 2

De financiële kengetallen van Gulpen-Wittem laten geen beeld zien van een gemeente die zich in acute financiële problemen bevindt, maar wel op een aantal gebieden kwetsbaar is.

Dat komt tot uiting doordat:

- de schuldontwikkeling versnelt;
- de schuld per inwoner hoog is;
- de solvabiliteit geleidelijk afneemt;
- de belastingcapaciteit relatief hoog is;
- de ruimte om toekomstige tegenvallers op te vangen kleiner wordt.

Hiermee verschuift de aandacht van de vraag: Hoe gezond zijn de cijfers vandaag, naar de belangrijkere vraag: **Hoe robuust is de financiële positie van Gulpen-Wittem richting 2030?**

Hoofdstuk 3 – Liquiditeit, kasstromen en analyse van de extra lening van €5 miljoen

In dit hoofdstuk wordt onderzocht hoe geldstromen zich ontwikkelen, waarom in 2026 een aanvullende lening van €5 miljoen noodzakelijk was, hoe de liquiditeitspositie zich verhoudt tot de positieve exploitatie-uitkomsten en of er aanwijzingen zijn voor structurele financieringsdruk.

3.1 Inleiding

Een positief resultaat op de jaarrekening betekent niet automatisch dat er voldoende geld in kas aanwezig is. Een gemeente kan tegelijkertijd een positief exploitatieresultaat hebben, investeringen uitstellen, extra geld moeten lenen en toch met liquiditeitsdruk worden geconfronteerd.

Daarom is het van belang om niet alleen naar de exploitatie te kijken, maar ook naar de kasstromen en de liquiditeitspositie.

De gebeurtenissen in 2025 en 2026, waaronder het aantrekken van een aanvullende lening van €5 miljoen, maken een afzonderlijke analyse noodzakelijk.

Bronnen:

- Jaarstukken 2025;
- Staat van langlopende schulden;
- Detailbegroting 2026-2029;
- Financiële toelichting raadssessies juni 2026;
- EBER 2026.

3.2 Wat is liquiditeit?

Liquiditeit is het vermogen van een organisatie om op korte termijn aan haar betalingsverplichtingen te voldoen.

Een gezonde liquiditeitspositie betekent dat salarissen kunnen worden betaald, facturen tijdig worden voldaan, investeringen kunnen worden uitgevoerd en geen noodfinanciering nodig is.

Liquiditeit wordt bepaald door:

Inkomsten: Gemeentefonds, belastingen, subsidies en bijdragen van derden, minus, uitgaven: exploitatie, investeringen, rente en aflossingen.

Het verschil bepaalt de feitelijke kaspositie.

3.3 Exploitatie versus kasstromen

Er bestaat een belangrijk verschil tussen exploitatie (boekhoudkundige baten en lasten) en kasstromen (daadwerkelijke geldstromen). Een positief resultaat hoeft niet te betekenen dat er veel geld beschikbaar is. Omgekeerd kan een tijdelijk tekort aan liquide middelen optreden terwijl de exploitatie gezond lijkt.

Daarom kan een gemeente met positieve jaarresultaten toch genoodzaakt zijn geld te lenen.

3.4 Ontwikkeling van de financieringsbehoefte

Op basis van de beschikbare informatie ontstaat het volgende beeld.

Jaar	Ontwikkeling financieringsbehoefte
2022	stabiel
2023	stabiel
2024	toenemende investeringsdruk
2025	hogere financieringsbehoefte
2026	aanvullende lening €5 miljoen

De financieringsbehoefte lijkt daarmee sneller te groeien dan in de voorgaande jaren.

3.5 De aanvullende lening van €5 miljoen

In maart 2026 werd een extra langlopende lening van €5 miljoen aangetrokken.

Dat gegeven roept een fundamentele vraag op:

Waarom was deze lening noodzakelijk?

Daarvoor zijn grofweg twee verklaringen mogelijk.

Scenario A: reguliere investeringsfinanciering

De lening is gebruikt voor:

- reeds lopende investeringen;
- uitgaven die passen binnen vastgesteld beleid;
- tijdelijke voorfinanciering.

In dat geval is de lening een normaal onderdeel van het financieringsbeleid.

Risico: Beperkt.

Scenario B: liquiditeitsdruk

De lening was noodzakelijk om:

- de kaspositie op peil te houden;
- tijdelijke tekorten op te vangen;
- verplichtingen te kunnen blijven betalen.

In dat geval wijst de lening op een toenemende structurele financieringsbehoefte.

Risico: Groter.

3.6 Voorlopige hypothese

Op basis van de beschikbare informatie lijkt sprake van een combinatie van positieve exploitatie-uitkomsten én toenemende financieringsbehoefte. Dat hoeft geen tegenstelling te zijn. Positieve rekeningresultaten kunnen immers ontstaan doordat investeringen worden doorgeschoven of kredieten niet volledig worden benut en/of uitgaven later plaatsvinden.

Daardoor kan de kaspositie onder druk komen te staan terwijl de jaarrekening positief blijft.

3.7 Kasstromenmodel

Inkomsten

 stabiel

- Gemeentefonds;
- OZB;
- toeristenbelasting;
- uitkeringen.

↓

Exploitatie

 beheersbaar

↓

Investeringen

 oplopend

↓

Financieringsbehoefte

 toenemend

↓

Schuld

 stijgend

↓

Rentelasten

 oplopend

3.8 Signalen van toenemende liquiditeitsdruk

Er zijn verschillende aanwijzingen die aandacht verdienen.

1. Sterke schuldgroei vanaf 2024

€43 miljoen

↓

€54 miljoen

↓

€59 miljoen

2. Grote investeringsopgaven

- Sporthal Gulpdal;
- Durpshoes Nijswiller;
- Patronaat Epen;
- Verbouwing gemeentehuis;
- Omgevingsplan Wijlre;
- Omgevingsplan Eys;
- Wittemer Allee
- Verplaatsing brandweerkazerne
- Maatschappelijk vastgoed;
- Wegen;
- Riolering;
- Verduurzaming.

3. Positieve exploitatie-uitkomsten

De exploitatie laat geen grote tekorten zien. Dat roept de vraag op: Waarom was extra financiering nodig?

4. Onderuitputting van investeringen

Wanneer investeringen worden doorgeschoven, kan een positief jaarresultaat ontstaan zonder dat de kaspositie daadwerkelijk verbetert.

3.8 Onderzoeksvragen voor de Raadswerkgroep financiën

Welke liquiditeitspositie had Gulpen-Wittem ultimo 2025?

Hoe groot was de beschikbare kasgeldruimte?

Welke investeringen zijn reeds betaald?

Welke investeringen waren gepland maar nog niet uitgevoerd?

Was de lening van €5 miljoen gekoppeld aan concrete projecten?

Welke kasstromen worden verwacht tot 2029?

3.9 Beoordeling

Onderdeel	Beoordeling
Exploitatie	●
Inkomsten	●
Liquiditeit	●
Financieringsbehoefte	●
Schuldontwikkeling	●
Rentelasten	●

Tussenconclusie hoofdstuk 3

Er zijn geen aanwijzingen dat Gulpen-Witterm zich in een acute liquiditeitscrisis bevindt.

Wel lijkt zichtbaar dat:

- de financieringsbehoefte toeneemt;
- de schuldgroei versnelt;
- de rentelasten stijgen;
- grote investeringsopgaven voor de deur staan.

Daarom verdient de liquiditeitsontwikkeling de komende jaren minstens zoveel aandacht als de jaarlijkse exploitatie-uitkomsten.

Voorlopige hoofdvraag

Zijn de positieve jaarresultaten een afspiegeling van een structureel gezonde financiële ontwikkeling, of verhullen zij deels een toenemende financieringsbehoefte en een groeiende druk op de kasstromen?

Die vraag vormt de brug naar het volgende hoofdstuk.

Hoofdstuk 4 – Rentelasten, aflossingen en structurele financiële ruimte

4.1 Inleiding

De financiële gezondheid van een gemeente wordt niet alleen bepaald door de omvang van de schuld, maar vooral door de vraag: Hoeveel beslag leggen rente en aflossingen op de jaarlijkse begroting?

Schuld is op zichzelf niet ongezond. Schulden worden immers aangegaan om investeringen mogelijk te maken. Maar iedere euro schuld brengt toekomstige verplichtingen met zich mee.

Die verplichtingen beperken de ruimte voor:

- nieuw beleid;
- voorzieningen;
- onderhoud;
- lastenverlichting;
- maatschappelijke initiatieven.

In dit hoofdstuk wordt onderzocht hoe de rentelasten en aflossingen zich ontwikkelen en wat dat betekent voor de structurele financiële ruimte van Gulpen-Wittem.

Bronnen:

- Jaarrekeningen 2022-2025;
- Staat van langlopende schulden;
- Detailbegroting 2026-2029;
- Meerjarenramingen;
- BDO Benchmark.

4.2 Ontwikkeling rentelasten

Rentelasten vormen een structurele uitgave. Anders dan incidentele investeringen keren deze kosten jaarlijks terug.

Ontwikkeling rentelasten

Jaar	Rentelasten
2022	€0,8 mln
2023	€0,9 mln
2024	€1,0 mln
2025	€1,3 mln
2026	€1,5 mln
2027	€1,6 mln
2028	€1,8 mln
2029	€2,0 mln

Analyse

De rentelast neemt tussen 2022 en 2029 met circa €1,2 miljoen toe. Dat betekent dat jaarlijks €1,2 miljoen minder beschikbaar is voor andere doeleinden.

4.3 Aflossingen

Naast rente moeten ook de leningen worden afgelost. De jaarlijkse aflossingen zijn afhankelijk van looptijden, rentevaste perioden, nieuwe financieringen en herfinancieringen.

Op basis van de beschikbare gegevens ontstaat indicatief het volgende beeld.

Jaar	Rente + aflossing
2022	€2,3 mln
2024	€2,8 mln
2026	€3,5 mln
2029	€4,2 mln
2035	€5,0 mln

Opmerking: Deze bedragen zijn indicatief en dienen in een latere versie te worden onderbouwd met de exacte leningportefeuille.

4.4 Structurele versus incidentele ruimte

Een belangrijk onderscheid in gemeentefinanciën is het verschil tussen incidentele ruimte, dus eenmalige meevallers, zoals bijvoorbeeld grondverkoop, subsidies, lagere uitgaven onderuitputting en structurele ruimte, terugkerende middelen die jaarlijks beschikbaar zijn.

Voor structureel beleid is vooral de structurele ruimte relevant.

4.5 De structurele druk neemt toe

De begroting wordt in toenemende mate belast door:

- Sociaal domein
- Jeugdzorg;
- Wmo.
- Personeelslasten
- Verbonden partijen
- Rentelasten
- Aflossingen
- Onderhoud
- Inflatie

Daardoor neemt de vrije beleidsruimte af.

4.6 Wat blijft over voor nieuw beleid?

De beschikbare middelen worden in eerste instantie besteed aan:

Verplichte lasten

↓

Wettelijke taken

↓

Rente en aflossingen

↓

Onderhoud en vervanging

↓

Vrije beleidsruimte

De vrije beleidsruimte vormt daarmee het sluitstuk van de begroting.

4.7 Belastingcapaciteit

Een voor de hand liggende oplossing voor oplopende lasten is belastingverhoging.

Maar de ruimte daarvoor is niet onbeperkt.

Volgens BDO bevindt Gulpen-Wittem zich qua belastingcapaciteit reeds boven het landelijke gemiddelde.

Dat betekent minder ruimte voor OZB-verhoging met als gevolg minder mogelijkheden om financiële tegenvallers af te wentelen op inwoners.

Beoordeling ● **aandacht.**

4.8 Rentelasten en generaties

Schulden maken investeringen mogelijk, maar leiden ook tot lasten voor toekomstige generaties.

De vraag is daarom:

Zijn de toekomstige lasten in verhouding tot de maatschappelijke opbrengsten van de investeringen?

Dat is uiteindelijk geen technische, maar een bestuurlijke en politieke vraag.

4.9 Scenarioanalyse

Scenario Groen ●

Schuld stabiliseert rond €65 miljoen.

Rentelasten blijven beperkt tot circa €2,0 miljoen.

De structurele ruimte blijft grotendeels behouden.

Kans: 30%.

Scenario Oranje ●

De huidige trend zet zich voort.

Schuld groeit richting €75 miljoen.

Rentelasten stijgen naar circa €2,7 miljoen.

De vrije beleidsruimte neemt merkbaar af.

Kans: 50%.

Scenario Rood ●

Nieuwe tegenvallers.

Extra investeringen.

Stijgende rente.

Schuld boven €80 miljoen.

Rentelasten boven €3 miljoen.

Extra bezuinigingen en lastenverzwaring worden waarschijnlijk.

Kans: 20%.

4.10 Financiële drukmeter

Onderdeel	Beoordeling
Rentelasten	●
Aflossingen	●
Structurele ruimte	●
Belastingcapaciteit	●
Toekomstige generaties	●

Tussenconclusie

De financiële positie van Gulpen-Wittem wordt steeds minder bepaald door incidentele meevallers en steeds meer door structurele lasten. De combinatie van stijgende schuld, hogere rentelasten, aflossingsverplichtingen en groeiende onderhoudsopgaven zorgt ervoor dat de ruimte voor nieuw beleid waarschijnlijk kleiner wordt.

De centrale vraag verschuift daarmee van: Kunnen we investeren? naar: Kunnen we de structurele lasten van die investeringen ook op langere termijn blijven dragen?

Hoofdstuk 5 – Investerings, kredieten en onderuitputting

5.1 Inleiding

Investerings vormen de brug tussen financiële middelen en maatschappelijke voorzieningen. Wegen, sportvoorzieningen, maatschappelijk vastgoed, openbare ruimte en riolering worden niet betaald uit de jaarlijkse exploitatie, maar uit investeringskredieten die vaak over meerdere jaren worden uitgesmeerd.

Bij de beoordeling van de financiële positie is daarom niet alleen van belang hoeveel geld wordt gereserveerd, maar vooral:

In welke mate worden de beschikbare investeringsmiddelen daadwerkelijk gerealiseerd?

Juist hier ontstaat een belangrijke spanning tussen begroting en werkelijkheid.

Bronnen:

- Begroting 2025-2028;
- Jaarstukken 2025;
- Detailbegroting 2026-2029;
- Investeringschema's;
- EBER 2026.

5.2 Investerings zijn geen kosten maar toekomstige verplichtingen

Investerings leiden niet onmiddellijk tot lasten in de exploitatie.

Zij leiden eerst tot:

Kredietverlening

↓

Uitvoering

↓

Activering op de balans

↓

Rentelasten

↓

Afschrijvingen

↓

Structurele lasten

Daarom kan een gemeente tijdelijk financieel gezond lijken, terwijl de structurele lasten pas jaren later zichtbaar worden.

5.3 Belangrijkste investeringsvelden

Voor Gulpen-Wittem zijn de belangrijkste investeringsvelden:

Sportvoorzieningen

Sporthal Gulpdal.

Maatschappelijk vastgoed

gemeenschapshuizen;

gemeentelijke gebouwen;

brandweerkazerne.

Wegen

groot onderhoud;

reconstructies.

Riolering

vervangingen;

klimaatadaptatie.

Openbare ruimte

groen;

pleinen;

infrastructuur.

Verduurzaming

energiemaatregelen;

renovaties.

ICT

vervanging systemen;

informatiebeveiliging.

5.4 Het investeringsproces

In theorie verloopt het proces als volgt.

Raad stelt krediet beschikbaar

↓

Uitvoering vindt plaats

↓

Investering wordt geactiveerd

↓

Kapitaallasten ontstaan

↓

Maatschappelijk effect wordt zichtbaar

Opmerking: In de praktijk kunnen vertragingen ontstaan.

5.5 Onderuitputting

Onderuitputting betekent dat beschikbaar gestelde kredieten niet volledig worden benut.

De oorzaken kunnen zijn:

- Capaciteitsproblemen
- Tekorten op de arbeidsmarkt
- Complexe procedures
- Bewuste fasering
- Uitstel van projecten
- Stijgende kosten

Onderuitputting is niet per definitie negatief, maar heeft wel financiële gevolgen.

5.6 Effect op de jaarrekening

Wanneer investeringen worden uitgesteld ontstaat:

Lagere uitgaven

↓

Lagere kapitaallasten

↓

Positief exploitatieresultaat

↓

Doorschuiven naar volgend jaar

Daardoor kan een positief jaarresultaat ontstaan zonder dat de onderliggende opgaven kleiner worden.

5.7 Mogelijke onderuitputting per programma

Op basis van de beschikbare stukken ontstaat het volgende beeld.

Programma	Risico op onderuitputting
Wegen	Hoog
Vastgoed	Hoog
Openbare ruimte	Middel
Sport	Middel
Verduurzaming	Hoog
ICT	Middel

Deze beoordeling is indicatief en vraagt verdere kwantificering.

5.8 Kredieten versus realisatie

Een belangrijk aandachtspunt is het verschil tussen: Beschikbaar krediet en werkelijke uitvoering

Wanneer de uitvoering achterblijft, ontstaan drie effecten:

1. Positieve jaarresultaten.
2. Toename van toekomstige investeringsdruk.
3. Hogere kosten in latere jaren.

5.9 Verborgen investeringsdruk

Een deel van de toekomstige investeringsbehoefte is nog slechts beperkt zichtbaar.

Daaronder vallen:

- Sporthal Gulpdal
- Maatschappelijk vastgoed
- Wegenbeheer
- Riolering
- Verduurzaming
- Openbare ruimte
- Klimaatadaptatie
- Digitalisering

Gezamenlijk vertegenwoordigen deze opgaven waarschijnlijk tientallen miljoenen euro's.

5.10 Uitgestelde investeringen zijn niet verdwenen

Uitstel betekent niet dat de verplichting verdwijnt.

Integendeel.

Uitgestelde investeringen leiden vaak tot:

- hogere prijzen;
- extra onderhoud;
- achterstanden;
- grotere toekomstige financieringsbehoefte.

Daarom kan een positief jaarresultaat soms een vertekend beeld geven.

5.11 Achter de cijfers: waarom een positief jaarresultaat niet automatisch een gezonde financiële positie betekent

De jaarrekening van een gemeente bestaat uit meer dan een optelsom van inkomsten en uitgaven. De gepresenteerde cijfers geven een momentopname van één boekjaar. Een positief rekeningresultaat of een lagere schuld op de balans kan op het eerste gezicht een gunstig beeld geven. Om de werkelijke financiële gezondheid van een gemeente te beoordelen, is het echter noodzakelijk om ook te kijken naar de ontwikkelingen die achter deze cijfers schuilgaan.

Juist daar wil de Burgerbalans een aanvullende bijdrage aan leveren. Niet alleen de uitkomst van één boekjaar staat centraal, maar vooral de vraag welke financiële verplichtingen nog op de gemeente afkomen en welke gevolgen dat heeft voor de toekomstige financiële ruimte.

5.11.1 Een positief resultaat is niet hetzelfde als een gezonde financiële positie

De gemeente Gulpen-Wittem sluit het boekjaar 2025 af met een positief rekeningresultaat van ongeveer **€ 2,75 miljoen**. Dat lijkt op het eerste gezicht goed nieuws.

Uit de toelichting op de jaarstukken blijkt echter dat dit positieve resultaat voor een belangrijk deel wordt verklaard door **incidentele meevallers**. Daarbij gaat het onder meer om:

- een hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- lagere personeelskosten;
- lagere uitgaven binnen de jeugdzorg;
- hogere rente- en dividendopbrengsten.

De gemeente geeft daarbij zelf aan dat deze afwijkingen grotendeels incidenteel van aard zijn. Dat betekent dat niet zonder meer mag worden aangenomen dat deze voordelen zich in de komende jaren opnieuw zullen voordoen.

Daarnaast kan een positief jaarresultaat ontstaan doordat investeringen later worden uitgevoerd dan oorspronkelijk was gepland. De uitgaven worden dan doorgeschoven naar een volgend jaar, terwijl de onderliggende investeringsopgaven onverminderd blijven bestaan.

Een positief rekeningresultaat is daarom een belangrijk financieel gegeven, maar vormt **op zichzelf geen bewijs dat de financiële positie structureel is verbeterd**. Voor een goed oordeel moeten ook de ontwikkeling van de schuld, de financieringsbehoefte en de toekomstige verplichtingen worden meegewogen.

5.11.2 Waarom de schuld lager uitvalt dan begroot

In aanloop naar de behandeling van de jaarstukken 2025 werd een technische vraag gesteld over de ontwikkeling van de langlopende schuld.

De vraag luidde waarom de vaste schuld ultimo 2025 uitkomt op **€ 54,3 miljoen**, terwijl in de begroting nog werd uitgegaan van een schuldpositie van **€ 68,9 miljoen**.

Ontwikkeling vaste schuld	Bedrag
Begrote vaste schuld eind 2025	€ 68,9 miljoen
Werkelijke vaste schuld eind 2025	€ 54,3 miljoen
Verschil	€ 14,6 miljoen

Het college antwoordde dat dit verschil voornamelijk wordt veroorzaakt doordat een aantal investeringen minder snel is uitgevoerd dan oorspronkelijk was voorzien. Omdat deze investeringen zijn vertraagd, hoefde ook minder geld te worden geleend.

Deze verklaring is van groot belang voor de beoordeling van de financiële positie.

Een lagere schuld op de balans betekent in dit geval namelijk **niet automatisch** dat de gemeente minder investeert of structureel minder hoeft te lenen. Zij betekent vooral dat een deel van de investeringen én de daarvoor benodigde financiering is doorgeschoven naar latere jaren.

Dat beeld wordt versterkt door een tweede belangrijk feit. Slechts enkele maanden na het afsluiten van het boekjaar trok de gemeente, in **maart 2026**, opnieuw een **langlopende lening van € 5 miljoen** aan. Daarmee nam de langlopende schuld opnieuw toe.

De combinatie van een lagere schuld ultimo 2025 en een nieuwe lening kort daarna laat zien dat de financieringsbehoefte niet is verdwenen, maar zich opnieuw manifesteert zodra investeringen en andere financiële verplichtingen moeten worden gefinancierd.

Wanneer de uitgestelde investeringen alsnog worden uitgevoerd, zullen in veel gevallen alsnog aanvullende leningen nodig zijn. Daarmee verschuiven ook toekomstige rentelasten, afschrijvingen, structurele kapitaallasten en de druk op toekomstige begrotingen.

De lagere schuldpositie ultimo 2025 moet daarom vooral worden gezien als het gevolg van een gewijzigde uitvoeringsplanning en niet zonder meer als een structurele verbetering van de financiële positie.

5.11.3 De werkelijke ontwikkeling van de schuld

De Burgerbalans kijkt daarom niet alleen naar de vergelijking tussen begroting en jaarrekening, maar vooral naar de ontwikkeling van de schuld over een langere periode.

Jaar	Werkelijke langlopende schuld
2018	circa € 29 miljoen
2020	circa € 33 miljoen
2022	circa € 37 miljoen
2024	circa € 43 miljoen
2025	circa € 54 miljoen
Maart 2026	circa € 59 miljoen

Deze cijfers laten zien dat de langlopende schuld in enkele jaren met ongeveer **€ 30 miljoen** is toegenomen. Vooral vanaf 2024 is sprake van een duidelijke versnelling van deze ontwikkeling.

De tijdelijke afwijking tussen de begrote en de werkelijke schuld ultimo 2025 verandert niets aan deze trend. Integendeel: de nieuwe lening van € 5 miljoen in maart 2026 bevestigt dat de financieringsbehoefte zich kort na de balansdatum opnieuw heeft voorgedaan.

Voor de beoordeling van de financiële gezondheid is daarom niet alleen de schuld op één peildatum van belang, maar vooral de ontwikkeling van de schuld in samenhang met de nog uit te voeren investeringen, de toekomstige financieringsbehoefte en de structurele lasten die daaruit voortvloeien.

5.11.4 Waarom dit voor inwoners belangrijk is

Voor inwoners is uiteindelijk niet alleen van belang hoeveel schuld de gemeente vandaag heeft, maar vooral welke financiële verplichtingen de komende jaren nog op de gemeente afkomen.

Daarbij zijn onder meer de volgende vragen relevant:

- Welke investeringen zijn doorgeschoven naar volgende jaren?
- Wanneer worden deze alsnog uitgevoerd?
- Hoeveel aanvullende leningen zijn daarvoor nog nodig?
- Welke gevolgen heeft dat voor de jaarlijkse rentelasten en afschrijvingen?
- Hoeveel financiële ruimte blijft beschikbaar voor voorzieningen, leefbaarheid en nieuw beleid?
- Welke invloed kan dit op termijn hebben op gemeentelijke belastingen en heffingen?

Juist deze vragen bepalen hoeveel financiële ruimte de gemeente in de toekomst daadwerkelijk heeft.

De Burgerbalans concludeert daarom dat de financiële positie van een gemeente niet uitsluitend kan worden beoordeeld op basis van het jaarresultaat of de schuldpositie op één peildatum. Een evenwichtig oordeel vraagt om een bredere blik, waarbij ook uitgestelde investeringen, toekomstige financieringsbehoefte, schuldontwikkeling en structurele betaalbaarheid worden meegewogen.

Dat onderscheid vormt de kern van deze Burgerbalans: **niet alleen kijken naar de cijfers van vandaag, maar vooral naar de financiële gevolgen voor morgen.**

Onderwerp	Druk
Sporthal Gulpdal	●
Vastgoed	●
Wegen	●
Riolering	●
Verduurzaming	●
Openbare ruimte	●
ICT	●

Algemene beoordeling: Hoog ●

5.12 Relatie met schuldgroei

Normaal gesproken geldt:

Meer investeringen

↓

Meer schuld

↓

Meer maatschappelijk rendement

De vraag die voor Gulpen-Wittem relevant is, luidt:

Groeit de schuld in hetzelfde tempo als de feitelijke uitvoering van investeringen?

Indien de schuld sneller groeit dan de realisatie van projecten, ontstaat spanning tussen financiering, liquiditeit en maatschappelijk rendement.

Deze vraag verdient nader onderzoek.

5.13 Financiële betekenis van onderuitputting

Onderuitputting heeft twee gezichten.

Positief ●

- lagere lasten;
- tijdelijk beter resultaat;
- minder rente.

Negatief ●

- hogere toekomstige lasten;
- oplopende investeringsdruk;
- mogelijke achterstanden;
- vertekend beeld van financiële gezondheid.

5.14 Beoordeling

Onderdeel	Oordeel
Investeringen	●
Uitvoering	●
Toekomstige druk	●
Onderuitputting	●
Kapitaallasten toekomst	●

Tussenconclusie

Gulpen-Wittem staat voor aanzienlijke investeringsopgaven.

Tegelijkertijd zijn er aanwijzingen dat de uitvoering van investeringen niet altijd gelijke tred houdt met de beschikbare kredieten.

Daardoor kunnen:

- positieve jaarresultaten ontstaan;
- schuld en financieringsbehoefte oplopen;
- toekomstige investeringslasten zich opstapelen.

De centrale vraag luidt daarom:

Is er sprake van een gezonde fasering van investeringen, of ontstaat geleidelijk een structurele investeringsachterstand?

Deze vraag is cruciaal voor de beoordeling van de financiële houdbaarheid op lange termijn.

Hoofdstuk 6 – Verbonden partijen, risico's en financiële kwetsbaarheid

6.1 Inleiding

Een belangrijk deel van de gemeentelijke taken wordt niet rechtstreeks door de gemeente uitgevoerd, maar via zogenoemde verbonden partijen.

Dit zijn gemeenschappelijke regelingen, samenwerkingsverbanden of deelnemingen waaraan Gulpen-Wittem deelneemt.

De voordelen daarvan zijn:

- schaalgrootte;
- specialistische kennis;
- efficiëntie;
- gezamenlijke uitvoering.

Daar staat tegenover dat:

- de financiële risico's gedeeld worden;
- de gemeenteraad slechts beperkt directe invloed heeft;
- kostenontwikkelingen zich vaak autonoom voordoen.

Steeds meer financiële ruimte van gemeenten wordt hierdoor beïnvloed door factoren die buiten de eigen organisatie liggen.

Bronnen:

- Jaarstukken 2025;
- Begroting 2025-2028;
- Paragraaf verbonden partijen;
- BDO Benchmark;
- Gemeenschappelijke regelingen.

6.2 Waarom verbonden partijen belangrijk zijn

Verbonden partijen vertegenwoordigen gezamenlijk een aanzienlijk deel van de gemeentelijke uitgaven.

De gemeenteraad stelt de bijdrage vast, benoemt vertegenwoordigers, maar heeft slechts beperkte invloed op:

- personeelskosten;
- loonontwikkelingen;
- investeringen;
- cao-stijgingen;
- autonome groei van de vraag.

Daardoor ontstaan financiële risico's die niet volledig binnen de eigen begroting beheersbaar zijn.

6.3 Belangrijkste verbonden partijen

BsGW

Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen.

Taken:

- WOZ;
- OZB;
- afvalstoffenheffing;
- rioolheffing.

Risico: laag tot middel

Bijzonderheid: Begrotingen kennen een voorzichtig karakter.

Veiligheidsregio Zuid-Limburg

Taken:

- brandweer;
- crisisbeheersing;
- rampenbestrijding.

Risico: middel

Risicofactoren

- materieel;
- huisvesting;
- loonontwikkeling;
- nieuwe wettelijke eisen.

GGD Zuid-Limburg

Taken:

- publieke gezondheid;

- jeugdgezondheidszorg;
- infectieziektebestrijding.

Risico: middel

Factoren:

- vergrijzing;
- cao-ontwikkelingen;
- uitbreiding takenpakket.

Omnibuzz

Doelgroepenvervoer.

Risico: hoog

Factoren:

- stijgende vervoerskosten;
- vergrijzing;
- hogere zorgvraag.

WOZL

Participatie en sociale werkvoorziening.

Risico: middel

Werkvoorziening.

Risico: middel

Kredietbank Limburg

Schuldhulpverlening.

Risico: laag

RUD Zuid-Limburg

Omgevingsdienst.

Risico: laag

6.4 Financiële invloed van verbonden partijen

Kenmerkend voor verbonden partijen is dat kostenstijgingen vaak autonoom optreden.
Bijvoorbeeld:

Hogere cao's

↓

Hogere bijdragen gemeenten

Meer cliënten

↓

Meer uitgaven

Nieuwe wettelijke taken

↓

Grotere begrotingen

Inflatie

↓

Hogere exploitatie

Hierdoor ontstaat een geleidelijke druk op de gemeentelijke begroting.

6.5 Risicoanalyse

Organisatie	Financieel risico
BsGW	
Veiligheidsregio	
GGD	
Omnibuzz	
WOZL	
MTB	
Kredietbank Limburg	
RUD	

6.6 Externe risico's

Niet alleen verbonden partijen beïnvloeden de financiële positie.
Ook externe ontwikkelingen spelen een belangrijke rol.

Vergrijzing

Meer:

- Wmo;

- vervoer;
- zorg.

Risico: hoog ●

Jeugdzorg

Nog steeds moeilijk voorspelbaar.

Risico: hoog ●

Inflatie

Leidt tot:

- hogere onderhoudskosten;
- hogere bouwkosten;
- hogere personeelskosten.

Risico: middel ●

Renteontwikkeling

Hogere rente betekent:

- hogere financieringskosten;
- hogere kapitaallasten.

Risico: middel ●

Rijksbeleid

Gemeenten zijn sterk afhankelijk van:

- Gemeentefonds;
- specifieke uitkeringen;
- nieuwe wettelijke taken.

Risico: middel ●

6.7 Integrale risicomatrix

Risico	Kans	Effect	Score
Jeugdzorg	Hoog	Hoog	●
Vergrijzing	Hoog	Hoog	●
Onderhoud vastgoed	Hoog	Hoog	●

Risico	Kans	Effect	Score
Wegen en riolering	Hoog	Hoog	●
Omnibuzz	Hoog	Middel	●
Verbonden partijen	Middel	Middel	●
Inflatie	Middel	Middel	●
Rente	Middel	Hoog	●
Rijksbeleid	Middel	Hoog	●
Personeelskosten	Middel	Middel	●

6.8 Weerstandsvermogen in perspectief

Op papier beschikt Gulpen-Wittem over voldoende weerstandscapaciteit.

Maar de vraag is:

Zijn de huidige reserves ook toereikend als meerdere risico's zich tegelijkertijd voordoen?

Bijvoorbeeld:

- hogere rente;
- extra jeugdzorgkosten;
- stijgende bouwkosten;
- tegenvallers bij verbonden partijen.

Juist combinaties van risico's vormen de grootste bedreiging.

6.9 Kwetsbaarheid van de gemeente

Sterke punten ●

- voldoende reserves;
- beheersbare exploitatie;
- geen acute tekorten.

Kwetsbaarheden ●

- beperkte belastingcapaciteit;
- stijgende rentelasten;
- toenemende afhankelijkheid van derden.

Structurele risico's ●

- vergrijzing;
- sociaal domein;
- onderhoudsopgaven;
- toekomstige investeringen.

6.10 Het financiële ecosysteem

De financiële positie van Gulpen-Wittem wordt steeds meer bepaald door een samenspel van factoren:

- Gemeentelijke exploitatie
- Verbonden partijen
- Sociaal domein
- Rijksbeleid
- Demografie
- Inflatie
- Rente

Deze variabelen bepalen de totale financiële gezondheid. Daardoor wordt de bestuurlijke beïnvloedbaarheid kleiner.

Tussenconclusie

De financiële kwetsbaarheid van Gulpen-Wittem ligt niet primair in één afzonderlijk risico, maar in de combinatie van stijgende schuld, oplopende rentelasten, vergrijzing, kosten sociaal domein, toekomstige investeringen en de toenemende invloed van verbonden partijen.

Geen van deze factoren vormt afzonderlijk een acute bedreiging.

Samen kunnen zij echter de structurele beleidsruimte geleidelijk beperken.

De financiële gezondheid van Gulpen-Wittem zal daarom in toenemende mate afhangen van het vermogen om deze risico's tijdig te herkennen, integraal te beoordelen en bestuurlijk te prioriteren.

Hoofdstuk 7 – De groei van de gemeentelijke organisatie (2018–2026)

Groeit de organisatie mee met de financiële draagkracht?

Een gemeente heeft voldoende deskundige medewerkers nodig om haar taken goed uit te voeren. Nieuwe wetgeving, de Omgevingswet, digitalisering, energietransitie en de toenemende complexiteit van het sociaal domein vragen om extra kennis en capaciteit. Een groei van de organisatie is daarom op zichzelf niet vreemd.

De vraag is echter of deze groei ook **structureel betaalbaar** is.

7.1 Een organisatie in ontwikkeling

Tussen 2018 en 2023 groeide de gemeentelijke formatie van 98,4 fte naar 122,5 fte. Dat is een toename van ruim 24%. Tegelijkertijd namen ook de personeelskosten sterk toe. Voor 2026

wordt ruim € 12,8 miljoen aan salarissen begroot. Inclusief externe inhuur bedragen de totale personeelslasten ongeveer € 14 miljoen.

Dat is circa 26,5% van de totale gemeentebegroting van ongeveer € 53 miljoen. Op zichzelf is dat geen uitzonderlijk percentage; veel Nederlandse gemeenten besteden een vergelijkbaar deel van hun begroting aan personeel.

7.2 De samenhang is belangrijker dan één cijfer

De personeelslasten moeten echter niet los worden beoordeeld. Zij maken deel uit van een bredere financiële ontwikkeling.

Sinds 2018 zien we gelijktijdig:

- de formatie groeit met ongeveer 25%;
- de salariskosten stijgen met meer dan 50%;
- de langlopende schuld verdubbelt van circa € 29 miljoen naar ongeveer € 59 miljoen;
- de rentelasten nemen toe;
- de gemeentelijke belastingen en heffingen voor inwoners stijgen;
- de financiële ruimte voor nieuw beleid wordt kleiner.

Deze combinatie is opvallender dan de personeelskosten op zichzelf.

7.3 Uitvoeringskracht versus betaalbaarheid

In de jaarstukken 2024 concludeert het college dat de gemeentelijke organisatie in staat is de door de gemeenteraad vastgestelde doelen uit te voeren. Tegelijkertijd wordt erkend dat de financiële vooruitzichten voor de komende jaren structureel minder gunstig zijn en dat grote opgaven nog moeten worden bekostigd.

Daarmee verschuift de discussie van de omvang van de organisatie naar de vraag of deze omvang ook op langere termijn financieel houdbaar is.

De centrale vraag

Voor een gemeente met ongeveer 14.000 inwoners is daarom niet de vraag of er “te veel ambtenaren” zijn. Daarvoor bieden de beschikbare gegevens geen onderbouwing.

De relevante vraag is:

Is de huidige omvang van de gemeentelijke organisatie, inclusief salariskosten, externe inhuur, investeringsambities en oplopende schuld, structureel betaalbaar zonder dat dit leidt tot verdere belastingverhogingen, extra leningen of bezuinigingen op voorzieningen?

Juist die vraag verdient de komende jaren nadrukkelijk aandacht van gemeenteraad, college én inwoners.

Conclusie

De groei van de gemeentelijke organisatie lijkt voor een belangrijk deel verklaarbaar door nieuwe wettelijke taken en maatschappelijke opgaven. Tegelijkertijd neemt de financiële druk op de

gemeente zichtbaar toe. Een structurele afweging tussen ambities, organisatieomvang en financiële draagkracht wordt daarom steeds belangrijker.

Voor inwoners is vooral van belang dat niet alleen wordt gekeken hoeveel de organisatie kost, maar ook welke maatschappelijke resultaten deze investering oplevert. Transparantie over die afweging helpt om het vertrouwen in het gemeentelijk bestuur en de financiële keuzes voor de toekomst te versterken.

Hoofdstuk 8 – Scenario's 2026-2035 en de structurele houdbaarheid van Gulpen-Wittem

8.1 Inleiding

Gemeentefinanciën ontwikkelen zich niet lineair. De toekomst wordt beïnvloed door factoren waarop de gemeente slechts beperkt invloed heeft, zoals eerder vernoemd. Nogmaals renteontwikkeling, inflatie, demografie, jeugdzorg, rijksbeleid, kosten van verbonden partijen en bouwkosten zijn op gemeentelijk niveau vrijwel niet beïnvloedbaar.

Daarom is het zinvol om niet uit te gaan van één toekomstbeeld, maar van meerdere scenario's.

In dit hoofdstuk worden drie scenario's uitgewerkt:

Scenario Groen (Beheerst)

Scenario Oranje (Voortzetting huidige trend)

Scenario Rood (Meerdere tegenvallers)

De scenario's zijn geen voorspellingen, maar hulpmiddelen om de financiële robuustheid van Gulpen-Wittem te beoordelen.

8.2 Uitgangssituatie 2026

De uitgangssituatie is:

Kenmerk	Situatie 2026
Langlopende schuld	€59 mln
Weerstandsvermogen	voldoende
Solvabiliteit	redelijk
Rentelasten	circa €1,5 mln
Schuld per inwoner	€4.200
Belastingcapaciteit	bovengemiddeld

Kenmerk	Situatie 2026
Grote investeringsopgaven	aanwezig
Liquiditeit	aandachtspunt

8.3 Scenario **Groen** – Beheerst

Uitgangspunten:

- rente blijft relatief stabiel;
- investeringen worden gefaseerd uitgevoerd;
- sociaal domein groeit beperkt;
- verbonden partijen blijven beheersbaar;
- onderuitputting neemt af;
- schuldgroei stabiliseert.

Schuldontwikkeling

Jaar	Schuld
2026	€59 mln
2029	€65 mln
2035	€68 mln

Rentelasten

Jaar	Rentelasten
2026	€1,5 mln
2029	€2,0 mln
2035	€2,2 mln

Gevolgen

Positief

- voldoende beleidsruimte;
- investeringen blijven mogelijk;
- belastingdruk beheersbaar;

- reserves blijven op peil.

Kans: 30%.

8.4 Scenario **Oranje** – Huidige trend zet door

Dit scenario gaat uit van voortzetting van de ontwikkelingen die sinds 2024 zichtbaar zijn.

Uitgangspunten:

- schuldgroei zet door;
- rentelasten nemen verder toe;
- investeringsdruk blijft hoog;
- vergrijzing werkt door;
- verbonden partijen worden duurder.

Schuldontwikkeling

Jaar	Schuld
2026	€59 mln
2029	€68 mln
2035	€75 mln

Rentelasten

Jaar	Rentelasten
2026	€1,5 mln
2029	€2,0 mln
2035	€2,7 mln

Gevolgen

- Beleidsruimte kleiner.
- Onderhoud: meer keuzes noodzakelijk.
- OZB: toenemende druk.
- Voorzieningen: minder ruimte.

Kans: 50%.

8.5 Scenario **Rood** – Tegenvallers

In dit scenario vallen meerdere ontwikkelingen ongunstig samen.

Uitgangspunten:

- rente stijgt verder;
- bouwkosten nemen toe;
- jeugdzorg stijgt sterker;
- Wmo groeit sneller;
- investeringen worden duurder;
- verbonden partijen vragen hogere bijdragen.

Schuldontwikkeling

Jaar	Schuld
2026	€59 mln
2029	€72 mln
2035	€80 mln +

Rentelasten

Jaar	Rentelasten
2026	€1,5 mln
2029	€2,3 mln
2035	€3 mln +

Gevolgen

- Bezuinigingen: waarschijnlijk.
- Lastenverzwaring: waarschijnlijk.
- Minder investeringen: waarschijnlijk.
- Druk op voorzieningen: hoog.

Kans: 20%.

8.6 Vergelijking scenario's

Kenmerk 2035	 Groen	 Oranje	 Rood
Schuld	€68 mln	€75 mln	> €80 mln
Rentelasten	€2,2 mln	€2,7 mln	> €3 mln
Beleidsruimte	voldoende	beperkt	klein
OZB-druk	laag	middel	hoog
Voorzieningen	stabiel	onder druk	onder druk
Reserves	voldoende	afnemend	kwetsbaar

8.7 Structurele houdbaarheid

De structurele houdbaarheid van de gemeentefinanciën wordt bepaald door de vraag:

Kunnen toekomstige lasten worden gedragen zonder dat voorzieningen of leefbaarheid onevenredig onder druk komen te staan?

Daarbij spelen vijf factoren een sleutelrol:

1. Schuldontwikkeling
2. Rentelasten
3. Investerings
4. Sociaal domein.
5. Verbonden partijen

8.8 Het Financiële Huis richting 2035

Fundament

- reserves;
- weerstandsvermogen.

Blijven voorlopig voldoende.

Dragende muren

- exploitatie;
- liquiditeit;

- structurele ruimte.

Staan onder toenemende druk.

Dak ●

- vastgoed;
- sport;
- wegen;
- riolering;
- verduurzaming.

Hier liggen de grootste toekomstige lasten.

Weersinvloeden ●

- vergrijzing;
- inflatie;
- jeugdzorg;
- rente;
- rijksbeleid.

8.9 Wanneer ontstaat een kantelpunt?

Een kantelpunt ontstaat wanneer rentelasten sneller stijgen dan de inkomsten en investeringen niet langer kunnen worden uitgesteld. Daarnaast als reserves worden gebruikt voor structurele uitgaven en de belastingcapaciteit (bijdrage per inwoner/gezin) grotendeels benut is.

Het risico bestaat dat een dergelijk kantelpunt zich in de periode 2028-2032 voordoet.

Dat betekent niet dat een financiële crisis onvermijdelijk is.

Wel dat tijdige keuzes belangrijker worden.

Hoofdconclusie hoofdstuk 8

De financiële positie van Gulpen-Wittern lijkt in 2026 nog beheersbaar. Het meest waarschijnlijke scenario is echter niet het groene scenario, maar het oranje scenario. Een geleidelijke afname van de structurele beleidsruimte onder invloed van stijgende schulden, hogere rentelasten en grote toekomstige opgaven.

Daarmee verschuift de bestuurlijke opgave van: Hoe houden we de begroting sluitend? naar:

Hoe houden we Gulpen-Wittern financieel duurzaam richting 2035?

Hoofdstuk 9 – Uitvoering amendement november 2025, kwaliteit van de informatievoorziening en eindconclusies

9.1 Inleiding

Op 13 november 2025 nam de gemeenteraad unaniem een amendement aan waarin het college werd opgedragen: Alle structurele uitgaven, maatschappelijke effecten, bezuinigingsmogelijkheden en praktische beperkingen in beeld te brengen, zodat de raad tijdig keuzes kan maken voor de begroting 2027 en verder.

Dit amendement markeert een belangrijk moment. De raad sprak hiermee uit dat niet alleen de begroting van één jaar van belang is, maar vooral de structurele financiële ontwikkeling op langere termijn.

De vraag in dit hoofdstuk luidt: Is aan de bedoeling van dit amendement door het (nog even zittende college) voldaan?

9.2 Wat vroeg de raad?

Het amendement vroeg in essentie om vijf zaken:

1. Inzicht in structurele uitgaven

Niet alleen incidentele posten, maar de structurele financiële verplichtingen.

2. Inzicht in maatschappelijke effecten

Welke gevolgen hebben keuzes voor inwoners en voorzieningen?

3. Inzicht in bezuinigingsmogelijkheden

Welke opties bestaan er en wat zijn de consequenties?

4. Praktische uitvoerbaarheid

Welke belemmeringen bestaan er?

5. Tijdige besluitvorming

Zodat de raad daadwerkelijk keuzes kan maken.

9.3 Wat is zichtbaar gerealiseerd?

Op basis van de beschikbare informatie is zichtbaar dat:

- ✓ meerdere financiële sessies zijn georganiseerd;
- ✓ aanvullende toelichtingen zijn gegeven;
- ✓ meerjarenramingen beschikbaar zijn;
- ✓ aandacht bestaat voor ombuigingen.

Daarmee is aan een deel van de opdracht uitvoering gegeven.

9.4 Wat ontbreekt nog?

In de openbare stukken ontbreekt vooralsnog een integraal document waarin in samenhang worden gepresenteerd:

- schuldontwikkeling;
- liquiditeitspositie;
- rentelasten;
- investeringsopgaven;
- onderuitputting;
- verbonden partijen;
- structurele ruimte;
- maatschappelijke effecten;
- toekomstscenario's.

Hierdoor blijft het totaalbeeld versnipperd.

9.5 Informatievoorziening

Gedurende 2026 zijn meerdere besloten financiële sessies gehouden.

De nadruk lag daarbij vooral op:

- positieve resultaten;
- weerstandsvermogen;
- meevallers;
- beheersbaarheid.

Veel minder nadrukkelijk zichtbaar waren:

- liquiditeit;
- schuldgroei;
- rentelasten;
- toekomstige investeringsdruk;
- structurele houdbaarheid.

Hierdoor kan gemakkelijk de indruk ontstaan dat het wel allemaal meevalt, terwijl tegelijkertijd sprake kan zijn van een geleidelijke afname van de financiële ruimte.

9.6 Financiële bestuursstijl

Uit de onderzochte documenten ontstaat het beeld van een bestuursstijl die sterk wordt gekenmerkt door:

- Voorzichtig begroten;
- Vermijden van financiële schokken;
- Beheersing van exploitatie;
- Opbouwen van buffers.

Dit zijn op zichzelf positieve eigenschappen.

9.7 Mogelijke keerzijde

Voorzichtigheid kent echter ook een keerzijde.

Wanneer de nadruk vooral ligt op jaarlijkse resultaten, weerstandsvermogen en incidentele meevallers, kan de groei van de schuld, de stijgende rentelasten, de toekomstige investeringsdruk en de afnemende structurele ruimte minder zichtbaar worden.

Daardoor ontstaat het risico dat positieve jaarresultaten een gunstiger beeld oproepen dan de onderliggende structurele ontwikkeling rechtvaardigt.

9.8 Gezonde voorzichtigheid of financiële tunnelvisie?

Dat leidt tot een fundamentele vraag.

Wordt vooral gestuurd op jaarlijkse rust of op structurele houdbaarheid?

De Burgerbalans kiest nadrukkelijk voor de tweede benadering.

Niet de vraag: Hoe sluiten we de jaarrekening? maar: **Hoe houden we Gulpen-Witterm financieel gezond richting 2035?** zou centraal moeten staan.

9.9 Integrale beoordeling

Fundament

- algemene reserve;
- weerstandsvermogen;
- exploitatie.

Sterk.

Dragende muren

- liquiditeit;
- structurele ruimte;
- belastingcapaciteit.

Onder druk.

Dak

- investeringsopgaven;
- onderhoud;
- vervangingsvraagstukken.

Hier liggen de grootste risico's.

Weersinvloeden ●

- vergrijzing;
- sociaal domein;
- rente;
- inflatie;
- verbonden partijen;
- rijksbeleid.

9.10 Hoofdconclusies Burgerbalans 2026

Conclusie 1: Gulpen-Wittern verkeert niet in acute financiële problemen.

Conclusie 2: De schuldontwikkeling vanaf 2024 vraagt nadrukkelijk aandacht.

Conclusie 3: Positieve jaarresultaten vormen geen voldoende maatstaf voor structurele financiële gezondheid.

Conclusie 4: De rentelasten zullen richting 2030 steeds meer beslag leggen op de begroting.

Conclusie 5: Toekomstige investeringsopgaven zijn groot en nog niet volledig integraal zichtbaar.

Conclusie 6: De structurele beleidsruimte zal naar verwachting geleidelijk afnemen.

Conclusie 7: De financiële stijl van Gulpen-Wittern lijkt voorzichtig en beheerst, maar loopt het risico dat onderliggende ontwikkelingen onvoldoende zichtbaar worden.

9.11 Aanbevelingen aan de raad

1. Vraag jaarlijks om een integrale financiële doorkijk van minimaal tien jaar.
2. Maak schuld, liquiditeit en rentelasten onderdeel van iedere begrotingsbehandeling.
3. Laat onderuitputting systematisch in beeld brengen.
4. Laat toekomstige investeringsopgaven integraal zichtbaar maken.
5. Laat het amendement van november 2025 alsnog volledig uitvoeren.
6. Maak financiële informatie begrijpelijker voor inwoners.

9.12 Aanbevelingen aan inwoners van Gulpen-Wittern

Vraag niet alleen: Is de jaarrekening positief, maar vooral:

- Hoe ontwikkelt de schuld zich?
- Waarom stijgen de rentelasten?
- Welke investeringen worden doorgeschoven?
- Hoeveel ruimte blijft over voor voorzieningen?
- Welke lasten schuiven door naar toekomstige generaties?

9.13 Eindconclusie Burgerbalans Gulpen-Wittern 2026

De Burgerbalans 2026 laat een gemeente zien die financieel nog beheersbaar is, maar die tegelijkertijd wordt geconfronteerd met een combinatie van oplopende schuld, stijgende rentelasten, grote toekomstige investeringen, vergrijzing en afnemende structurele ruimte.

De ontwikkeling van voornoemde variabelen zal waarschijnlijk bepalend worden voor de financiële gezondheid van de gemeente.

De komende jaren zullen daarom in het teken staan van de vraag: Is de financiële ontwikkeling van Gulpen-Wittern richting 2035 duurzaam?

De kernvraag voor raad, college en inwoners luidt daarom:

Hoe zorgen we ervoor dat ook toekomstige generaties kunnen beschikken over een financieel gezonde, leefbare en veerkrachtige gemeente Gulpen-Wittern?

Epiloog

Deze Burgerbalans 2026 is nadrukkelijk geen eindpunt, maar een begin.

Niet bedoeld als kritiekdocument, maar als een uitnodiging om het gesprek over gemeentefinanciën te verplaatsen van jaarresultaten en incidenten, naar duurzaamheid, transparantie en intergenerationele verantwoordelijkheid.

Dat gesprek gaat uiteindelijk over meer dan cijfers.

Het gaat over de vraag:

Welke gemeente willen wij doorgeven aan degenen die na ons komen?

Verantwoording

Hoe is deze Burgerbalans samengesteld?

De Burgerbalans Gulpen-Wittern 2026 is een onafhankelijke publieksuitgave van de BAGW-werkgroep Financiën.

Het doel van deze publicatie is gemeentefinanciën begrijpelijk te maken.

De Burgerbalans vervangt nadrukkelijk niet de officiële begroting of jaarrekening.

Zij vertaalt deze documenten naar begrijpelijke taal en plaatst financiële ontwikkelingen in hun maatschappelijke context.

Belangrijk is om op te merken dat de BURGERBALANS in een reeks van publicaties hoort, waartoe de huis aan huis flyer van maart 2026 en de Eerste BestuursEffectRapportage van 6 maart 2026 gerekend kunnen worden. De vraag rijst voor lezers: Waarom zijn nu andere bedragen gebruikt dan in eerdere BAGW-publicaties? Welnu, in eerdere BAGW-publicaties werd een brede financiële benadering gebruikt, waarbij naast de officiële gemeentelijke schuld ook garanties, toekomstige investeringsverplichtingen en overige financiële verplichtingen werden meegewogen. Hierdoor ontstond een totaalbeeld van circa €100 miljoen aan financiële exposure. In deze Burgerbalans wordt onderscheid gemaakt tussen:

- de officiële langlopende schuld volgens de jaarrekening;
- het totale vreemde vermogen;
- toekomstige investeringsopgaven en overige verplichtingen.

Hierdoor zijn de cijfers beter controleerbaar en sluiten zij nauw aan bij de gemeentelijke jaarstukken. De onderliggende boodschap verandert echter niet: de financiële druk neemt toe, maar wordt nu nauwkeuriger en transparanter onderbouwd.

Werkwijze

De BAGW-werkgroep Financiën heeft gewerkt volgens vier stappen.

1. Verzamelen: Openbare documenten zijn verzameld.
2. Controleren: Belangrijke cijfers zijn waar mogelijk gecontroleerd aan meerdere openbare bronnen.
3. Duiden: De financiële informatie is voorzien van uitleg.
4. Vertalen: De analyses zijn herschreven in begrijpelijke taal.

Gebruikte bronnen

Onder meer:

- Jaarstukken 2025
- Begroting 2026–2029
- Financiële doorkijk
- Detailbegroting 2026
- EBER
- Provinciaal financieel toezicht

- CBS
- COELO
- BDO
- Waarstaatjegemeente
- openbare raadsstukken

Zorgvuldigheid

De Burgerbalans is gebaseerd op de openbare informatie die beschikbaar was tijdens de samenstelling. Nieuwe besluiten kunnen leiden tot gewijzigde inzichten.

De uitgave is daarom een momentopname.

Onafhankelijkheid

De Burgerbalans is opgesteld zonder opdracht van de gemeente of een politieke partij.

De analyses zijn gebaseerd op openbare documenten.

Interpretaties zijn steeds zoveel mogelijk onderscheiden van feitelijke informatie.

Colofon

Burgerbalans Gulpen-Wittem 2026

Hoe gezond zijn de financiën van onze gemeente?

Samenstelling

BAGW-werkgroep Financiën

Burger Alliantie Gulpen-Wittem

Doel: Een jaarlijkse financiële publieksverantwoording voor inwoners, gemeenteraad en bestuur.

Contact

Burger Alliantie Gulpen-Wittem

Website: www.burgeralliantiegw.nl

E-mailadres: info@burgeralliantiegw.nl

Gebruik

Overname van teksten of figuren is toegestaan met bronvermelding.

BURGERBALANS GULPEN-WITTEM 2026

*Hoe gezond zijn de
financiën van onze gemeente?*

**Gemeenschapsgeld is
van ons allemaal**

Daarom heeft iedere inwoner recht op begrijpelijke informatie over de financiële keuzes die de toekomst van onze gemeente bepalen.

Deze Burgerbalans maakt complexe cijfers inzichtelijk en laat zien wat dit betekent voor onze leefomgeving, voorzieningen en toekomstige generaties.

**Voor inwoners. Bruikbaar voor
gemeenteraad en bestuur.**

Wat u in deze Burgerbalans vindt

Feiten & cijfers

Duidelijke overzichten van inkomsten, uitgaven, schulden en investeringen.

Wat betekent dit voor u?

De gevolgen voor uw leefomgeving, voorzieningen en lokale gemeenschap.

Kiezen voor de toekomst

Waarom keuzes nodig zijn en welke dilemma's er spelen.

Samen werken

Hoe inwoners, raad en bestuur samen bouwen aan een sterke gemeente.

Samenstellers

BAGW-werkgroep Financiën
Burger Alliantie Gulpen-Wittem (BAGW)

26 juni 2026

Meer weten of meedoen?

Lees de volledige Burgerbalans, achtergronden en updates op www.burgeralliantiegw.nl of scan de QR-code.

*Onze gemeente,
onze toekomst!*

Dank aan alle inwoners, vrijwilligers en partners die bijdragen aan een transparante en leefbare gemeente.

Deze Burgerbalans is een initiatief van de Burger Alliantie Gulpen-Wittem (BAGW). Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.